

FOICA, CAJA DE INVERSIÓN, FOICASA

La santa estafa

FOICA, Caja de Inversión i Foicasa. Tres empreses complementàries, guiades per les mateixes mans. Una denúncia per estafa d'un particular pot traure a la llum un dels afers més tèrbols dels últims anys.

Giuseppe i Grazia Albors

Estafa, frau, falsedat, perjudicis per als auditors, pèrdua de socis, de llocs de treball, i insolvència figuren entre els presumptes delictes denunciats al Jutjat de Guàrdia de València pre l'empresari valencià **Jerónimo Salt**, el passat divendres 16 de maig. Els acusats: Foica, Caja de Inversión i Foica, SA. Tres societats distintes... i una sola família veritable.

Salt, president de la firma Progasalt, SA, i ex-tinent d'alcalde per UCD a l'Ajuntament del Puig, acusa totes tres societats, a més d'haver realitzat fortes inversions sense el més mínim suport de capital, de l'oferiment de crèdits il·lícits i del desviament de fons cap al mercat negre de les finances per tal de legalitzar-los o «emblanquir-los». Les acusa, també, d'haver concedit a determinats empresaris i a diverses institucions uns beneficis inexistents.

La llarguíssima llista d'irregularitats, basades fonamentalment en la falsificació permanent de documents mercantils, és inescotable. Foica, la Caja i Foica, SA, serien, segons el denunciador, els organitzadors de la tapadora comuna. D'una enorme i escandalosa estafa que podria arribar als 2.500 milions de pessetes. La nòmina de presumptes implicats, en la qual hi ha empresaris, bisbes, arquebisbes, advocats, rectors i algun polític, podria ascendir ja a prop de tres-centes persones.

A la denúncia, primer l'aristocràcia: **José Lladró Dolz**, gran magnat de les porcellanes; **Silvino Navarro**, mandatari dels empresaris valencians i processat en el cas SAVE, i **Vicent Ferrando Alberola**, ex-vicari general de l'arquebisbat de València l'any 1976. Tots tres, ex-directius d'aquestes societats. Junt amb ells, **Juan Car-**

los Pérez de los Cobos, director general adjunt de Caja Madrid; **Jesús Pla**, ex-bisbe auxiliar de València, ara bisbe de la diòcesi de Sigüenza-Guadalajara; el bisbe d'Eivissa, **José Gea Escolano**; el del Palma, **Teodoro Ubeda**, i el president del Consell Insular Eivissa-Formentera i vice-president del Consell General Insular de les Illes, **Cosme Vidal Juan**, ex-membre del consell rector, portaveu d'Alianza Popular de les Illes, màxim accionista d'Hosteleria y Hogar i mà dreta del monarca insular **Abel Matutes**.

També hi figuren, per afegir-ne uns quants més, **Juan Mari**, **Antonio Nebot** i els preveres **Bernardo Banyuls**, **Ramón Sánchez**, **Bernardo Herraéz**, **Gil Roger y Roger**, **José Ramón Ortola**, **Joaquín Cots**, **Miguel Fernández**, **Juan Blanquer**, **José Maria Granell**... Atenció a un d'aquests noms: **Bernardo Herraéz**. És el «Marcinckus» de l'església espanyola, l'encarregat de finances de la Conferència Episcopal Espanyola, el que mou els diners, tots. Vegem, però, la història pas a pas.

FOICA, el banc espiritual

El bisbe **Marcelino Olaechea** ja havia tingut la pensada de crear una banca diocesana, que s'hauria anomenat Banco de Nuestra Señora de los Desamparados. Hagué, però, d'abandonar tan piadós projecte. Aquest no s'hauria de veure aconseguit, si més no, fins a la constitució el 3 de novembre de 1970 de l'Asociación de Ayuda Económica a la Iglesia Católica, popularment FOICA, creada amb la intenció de recaptar fons econòmics.

«Amb la denominació d'Associació... es constitueix l'associació dedicada a les finalitats que el seu mateix nom indica...», diu l'article primer dels seus estatuts. «Abreujadament se

l'anomenarà FOICA —Fomento de Instituciones Católicas—.

Els socis d'aquesta entitat, segons l'article quart, podien ser «totes les persones de l'església catòlica, com també qualssevol altres que, tot respectant els presents estatuts, li donen ajut assistencial i econòmic». Així, doncs, figuren al front de l'empresa

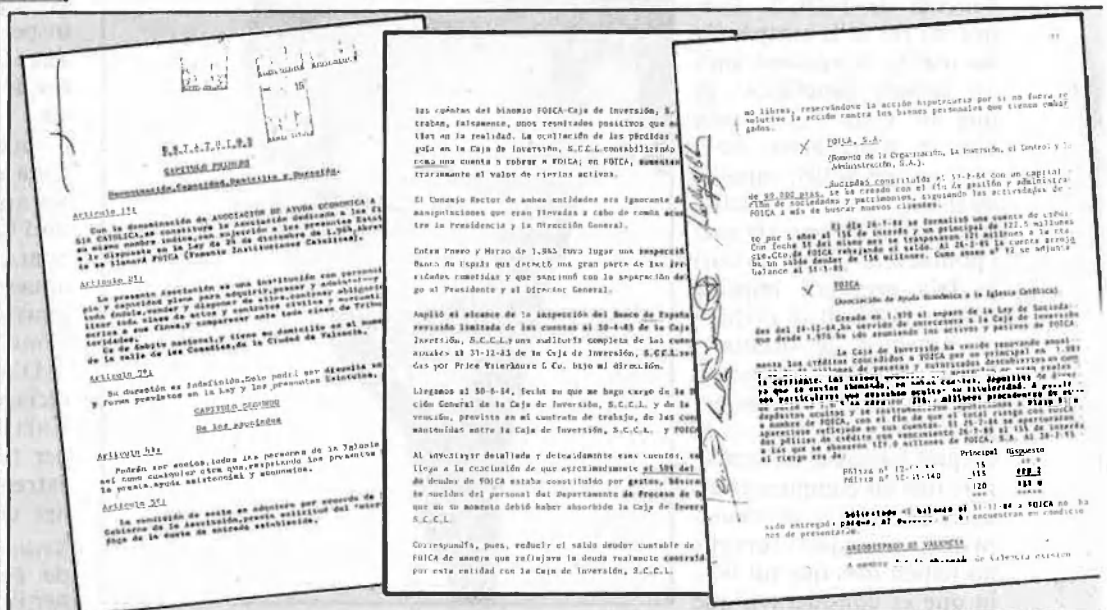
un total de 16 rectors: **Vicente Ferrando, Jesús Pla, Gea Escolano, Teodoro Ubeda, Timoteo Cervera** —prevere encarregat de premsa de l'Arquebisbat de València—, **Blanquer, Fernández, Roger, Vicente Morell, Herráez, Orlolá, Cots, Sánchez i Banyuls**. Tots ells, ara, denunciats.

Entre les finalitats de l'associació —article desè— hi havia aquestes: «2.—Ajudar les entitats de l'església en l'administració dels béns eclesiàstics. 3.—Tenir cura de la subsistència dels sacerdots...». I, a més, «ajudar les obres caritatives, apostòliques, socials i assistencials de l'església...» i «col·laborar econòmicament en la construcció de temples, complexos parroquials, vivendes, etc., mitjançant préstecs o subvencions».

Per al compliment d'aquestes bones obres, l'esmentada Associació disposava, entre d'altres, d'«un capital inicial de 1.500.000 pessetes i d'un

l'«Il·lustríssim Senyor Vicari General de la Diòcesi de València —**Jesús Pla**— i els senyors Delegat Diocesà d'Afers Econòmics i Jurídics —**Vicente Ferrando**— i l'administrador de la Diòcesi —**Bernardo Banyuls**—».

Però, sis anys després, a Banco de Espana no li agraden certes competències de FOICA —especialment les assenyalades en l'article 24-G: «obrir comptes corrents i de crèdit, com també girar, acceptar, endossar, avalar, xecs, talons i qualssevol altres documents de gir, crèdit i préstec en tota mena d'establiments bancaris... amb la possibilitat de retirar-ne fons i de cancel·lar els comptes»— i intervé la societat sota l'acusació d'exercir pràctiques al marge de la legislació bancària. Pràctiques molt allunyades de les santes finalitats fonamentals. FOICA es troba, doncs, en l'obligació de canviar alguna cosa per tal que res no canvie.

Documents de constitució de FOICA.

pressupost anual com a límit inicial de 200.000 pessetes...». Però, també, «de les aportacions, imposicions, préstecs i crèdits que reba i concedeix» i d'«els beneficis que resulten de l'administració i gestió de qualsevol classe de béns». El negoci, doncs, està en marxa. I s'estén ràpidament, obrint altres sucursals del ram a Eivissa, Mallorca, Alacant, Castelló, Àvila i Madrid. Llocs on, curiosament, els bisbes o alguns dels preveres més prestigiosos són d'origen valencià, i, la majoria d'ells, ex-soldats rasos del seminari de Montcada. La Junta de Govern de Foica es forma amb nou membres: sis secundaris o elegibles per la Junta General i una troica de vocals nats que, de fet, són els amos:

La Caja, boomerang de FOICA

La direcció de FOICA decideix, en aquell mateix any, la creació d'una nova entitat paral·lela. Una suposada nova societat que permetés de legitimar les controvertides activitats del Fomento de Instituciones Católicas. I la finalitat bàsica de la qual seria, tanmateix, convertir els passius de la Caja en poderosos actius que ajudassen el finançament de FOICA. De fet, la Caja de Inversiones aconseguí finançar no tan sols FOICA, sinó també les nombroses entitats privades o públiques lligades al Fomento.

Per tal d'assegurar-se aquesta relació, la Caja de Inversiones comença ab-

sorbint actius i passius de FOICA, i tant els seus directius com els seus socis, passen a ser pràcticament els mateixos. Així, Caja de Inversión, Societat Cooperativa Limitada, té per accionistes des de la seua fundació (i fins arribar a compondre's un capital de 75 milions de pessetes): FOICA —soci màxim, 25 milions, un terç de les accions—, l'Arquebisbat i el Seminari Major de València —15 milions cadascun—, el Seminari Menor de València —8 milions i mig— i el Bisbat de Mallorca, el de Castelló i nombroses congregacions religioses i paròquies. **Miguel Cebrián** va ser-ne el primer director-gerent i, **Silvino Navarro**, el president.

El control, doncs, estava assegurat, i la Caja no actuaria sinó com un autèntic *boomerang* financer, en benefici de FOICA. Perquè no res se'ls escapàs de les mans, comptaven amb un ressort beneficiós: ja que la Caja funcionava com a cooperativa (cosa que, segons la llei, suposava que, per tant, qualsevol cooperativista en seria soci i podria tenir dret a un vot) es feia necessari impedir qualsevol assalt al poder i al control de les gestions. La fórmula fou ben senzilla: crear una cooperativa de consum: —Tucan— de la qual passaven a formar part tots els comptecorrentistes de la Caja, de manera que, en conjunt, tots ells no tenien més que un vot, ja que es considerava que era Tucan l'accionista i no els socis individualment. Així, la gent de Tucan —els comptecorrentistes— mai no arribaven a dirigir la Caja.

En la seua breu existència, la Caja realitza nombrosos negocis que hauran de ser revisats per auditors, inspectors bancaris i, ara, jutges. Però, sobretot, hi ha un afer pel qual és possible que la Caja de Inversión passe a la història dels gran escàndols, si és que es confirmen els nombrosos dubtes desvetllats ara entorn del finançament del viatge del Sant Pare Joan Pau II a Espanya. En efecte, a la Caja pertanyia el compte corrent anomenat «Comisión Diocesana Pro-Viaje Papa a España», en el qual, a més de les nombroses donacions de particulars, entitats i institucions, es centralitzaven les aportacions gestio-

nades per la Conferència Episcopal Espanyola. A la Caja es guardaven, per tal de finançar el pas del papa per València, 100 milions de pessetes. Fou aquesta entitat la que encomanà a El Corte Inglés la confecció de xapes, insignies i mocadors per valor d'uns 25 milions de pessetes, amb la venda dels quals pensaven fer front a les despeses de la visita del Sant Pare. La venda d'aquests materials fou, però, un fracàs, i la Caja gastà molts més diners dels realment disponibles. L'arquebisbat hagué, finalment, de reposar aquest gran saldo omplint el descobert de la pròpia butxaca. Tot el

viatge, doncs, pot aparéixer ple d'irregularitats.

L'informe Banco Espana

Després de la primera amonestació de 1976, Banco de Espana torna a intervenir-hi en l'hivern de 1982. I hi detecta una gran quantitat d'irregularitats contingudes en els comptes «Operaciones en el Camino» i «Conciliaciones Bancarias», en els quals, realment, s'amagaven diverses disponibilitats a favor de FOICA. **Silvino Navarro**, el president de la Caja, va dimitir després d'aquestes inspeccions, i **Miguel Cebrián**, el seu director general, és inhabilitat per Banco de Espana. No obstant això, tots dos s'havien enfrontat amb anterioritat a la resta del Consejo de la Caja, i el primer, particularment, s'havia oposat a la pressió exercida sobre la Caja per part de FOICA.

Les actes del Banco de Espana del 20 d'abril de 1985 signades pel seu inspector **José Castaño López** i per **Juan Marí Castelló**, **Juan Carlos Pérez de los Cobos**, i **Manuel Caro Ocaña**, són concloents: «FOICA —diuen— ha servit d'antecessora a la Caja de Inversión, que des de 1976 ha anat assumint els actius i passius de FOICA». I més endavant: «sol·licitat el balanç el 31-12-84 a FOICA, aquest no ha estat lliurat perquè, segons sembla, no es troben en condicions de presentar-lo».

D'altra banda, l'augment de capital reclamat per Banco de Espana a la Caja, ara presidida per **José Lladro**, per tal de resituar les disponibilitats extretes de FOICA i que eren calculades en uns 245 milions de pessetes, **Silvino Navarro** i **José Lladro**, dos caps de l'empresariat valencians esguitats per l'afer Foica.

queda detectat arran de la inspecció com un augment fals. «La Caja de Inversión —diu la inspecció bancària— ha anat renovant anualment els crèdits concedits a FOICA per un principal en 1981 i 1982 de 55 milions de pessetes i autoritzant descoberts en compte corrent». Els saldos deutors que hi apareixien «no eren reals, ja que s'abonaven, en ambdós comptes, depòsits de diversos particulars que desitjaven ocultar la seua titularitat. A partir de juliol de 1983 —continua dient— van carregar-se 216,5 milions procedents d'aquests depòsits ocults i s'instrumentaren imposicions a termini a nom de FOICA, a fi que el total del risc amb FOICA aparegués reflectit en els seus comptes».

És a dir, FOICA va valer-se —mitjançant un acord amb la Caja— de fons particulars per tal de reduir aparentment el seu deute amb la Caja. Així, i gràcies a aquest emblanquament de capital, FOICA, segons l'acta anterior, comptava aparentment tan sols amb un deute de 55 milions amb la Caja, en comptes dels 245 reals. L'última part de la història denunciada per la inspecció és fàcil d'explicar: els 216,5 milions de pessetes tornaren al seus amos després de l'enganyifa consumada.

A pesar del claríssim informe realitzat del banc que dirigeix **Mariano Rubio**, el banc havia demostrat en les seues diverses visites —tres en cinc anys— permissivitat i tolerància envers els moviments de FOICA. Pressions o unes magnífiques relacions havien evitat l'escàndol: «València, 9 de juliol de 1984. Il·lm. Don Joaquín Gutiérrez López, Banco de España... Espere, Don Joaquín, que s'haja recuperat totalment de la seua dolència... pense visitar-lo ben prompte i tornar a beneficiar-nos de les seues orientacions». I més amunt: «La comprensió que sempre ens han brindat tots els organismes del Banco de España. Firmat, Vicente Ferrando.»

FOICA, SA: L'estoc de mort

El 17 de juliol de 1984 es constitueix FOICA, SA. Ha estat el fruit d'una decisió presa després de l'auditoria realitzada tant a la Caja com a FOICA. Lladró havia informat abans al seu consell d'administració que, gràcies a la creació d'aquesta nova societat que administraria els actius patrimonials de les restants societats i la gestió d'algunes empreses immobiliàries, la crisi podia per fi ser superada.

Immediatament, els drets d'obertura de les oficines bancàries de què disposava la Caja són traslladats a

Vicente Navarro, ex-vicari general de l'Arquebisbat, peça clau en el cas FOICA.

aquesta novíssima i triple creació arquebisbe-empresarial, i FOICA, SA, se n'ha de fer càrrec dels anteriors actius i passius. Però tot segueix en les mateixes mans i els negocis, transaccions i crèdits, continuen sent sorprenents.

FOICA, S.A. —Fomento de la Organización, la Inversión, el Control y la Administración, S.A.— es crea amb un capital de 99.000 pessetes amb l'objecte, segons el Banco de España, de gestionar i administrar «societats i patrimonis, seguint les activitats de FOICA». Els seus creadors i socis fonamentals són, no cal dir-ho, fidels assalariats de les empreses del president de la Caja, **José Lladró**. El seu poder, així, no es pot perdre mai: **Francisco de Paula Vallés Sales** —advocat en nòmina de Lladró, S.A., gerent, 33 accions—, **Julio Vallés** —germà, també advocat, unes altres 33 accions— i **Pascual del Portillo Alcántara**, que, amb idèntica participació, és advocat i soci dels germans Vallés. I a més és casat amb **Belén Halcón**, procuradora de la Caja de Inversiones.

Però, anem al gra. «El dia 26-7-84 —diu l'esmentat informe— es formalitzà un compte de crèdit per cinc anys

al 15 % d'interès i un principal de 122,5 milions de pessetes. Amb data 31 del mateix mes, es traspasaren 121 milions al compte corrent de FOICA, tot rebaixant el saldo».

És a dir, amb només 99.000 pessetes de capital avalat, FOICA, S.A. va rebre, cinc dies després de la seua constitució, i després de l'obertura d'un compte en la Caja de Inversión, un crèdit d'aquesta per valor de 122.475.000 de pessetes. FOICA, S.A. traslladava, al seu torn, 121 milions cap a FOICA. Amb això aconseguia de reduir considerablement els saldos de l'esmentada Asociación de Ayuda a la Iglesia davant la Caja de Inversión. Tot això, amb el vist-i-plau de la Comisión de Riesgos, que permeté aquestes operacions.

Les aventures d'Ocaña

Abans d'entrar al darrer misteri, potser el de passió, hem d'aturar-nos. El cas Ocaña mereix un capítol propi. Fou ell qui realitzà l'auditoria de la Caja i fou també, ell, **Manuel Caro Ocaña**, qui promogué, junt amb Lladró, la creació de FOICA, S.A. Llegim el seu propi informe. La carta dirigida per Manuel Caro des de FOICA, S.A. a —entre d'altres— **José**

Gea Escolano, Santiago Garcia Ara-cil, el bisbat de Sogorb i el d'Àvila. «Els comptes del binomi FOICA-Caja de Inversión mostraven falsament uns resultats positius que no existien en la realitat. L'ocultació de les pèrdues s'aconseguia en la Caja de Inversión, comptabilitzant aquestes com un compte a cobrar a FOICA».

Després de la inspecció de Banco de Espana i la seua revisió de comptes, té lloc «una auditoria completa dels comptes anuals al 31-12-83 de la Caja

constituïda d'una Societat Anònima —diu, referint-se a FOICA, S.A.— que absorbís la part de deute que injustament suportava FOICA» constituïda en realitat, segons Ocana, «una unitat indissoluble amb objectius i personal comuns a ambdues entitats... tot i que jurídicament, per pures exigències legals i estratègiques, la Caja i Foica, S.A., aparegueren com a dues entitats distintes, sense llaços comuns».

Ocana fa també la seua proposta

Bores, Loring i Cia., una empresa d'auditories amb seu al carrer de Mariano Benlliure número 8, de València.

Caja Madrid, final de trajecte

L'acte final d'aquest via crucis es la compra, amb ple consentiment i suport de Banco de Espana, de la Caja de Inversión per la Caja de Ahorros de Madrid, Cajamadrid. Ha estat el desenllaç d'una gran quantitat d'anomalies i en part una eixida urgent després de les reiterades accions i denúncies de Jerónimo Salt, enfront de la permanent duplicitat i falsejament dels balanços de FOICA-Caja-FOICA, S.A. I així, després que l'arquebisbat ja no veiés les coses clares, i paralitzàs la seua relació amb FOICA, S.A., Manuel Caro Ocana feia l'operació de trasllat amb Cajamadrid, que en el passat mes de novembre absorbia definitivament la Caja de Inversión, amb tots els seus balanços i els patrimonis. Cajamadrid, així, adquiria hipoteques i embargaments, actius, però també uns passius que recullen, ni més ni menys, 2.500 milions de pessetes, la destinació de les quals és tota una incògnita. Diners que, segurament, han volat com a crèdits i que en la denúncia es presumeix que, gradualment, han passat a engrossir els comptes dels bisbats i la Junta Rectora de la Caja. Potser el vell article dels estatuts de FOICA encara puga dir-ne alguna cosa: «després de dissolta la present associació, i d'haver-se acomplert totes les obligacions, el seu haver líquid es destinarà i passarà a incrementar el patrimoni de l'Arquebisbat d'aquesta ciutat de València, o bé se li donarà la destinació que aquest darrer designe».

Tota una cadena de presumibles delictes financers que encara continuen agreujant-se a mesura que es furga i es furga. Com quan es comprova que **Vicente Ferrando** —cap visible de FOICA—, **Antonio Ineba Sevil** —ex-militar, assessor jurídic de la Caja de Inversión, assessor de l'arquebisbat i cap de l'Assessoria jurídica de la Caja de Crédito Industrial Cooperativa, —també absorbida per Cajamadrid—, junt amb **Antonio Nebot Pellicer**, els tres ex-membres del Consell Rector de la Caja de Inversión i que en coneixen els terribles desequilibris interns, són també els liquidadors d'aquella Caja. Són, també, els que decideixen el seu traspàs. Traspàs amb actius i passius, amb un balanç possiblement arreglat, ben corregit. □

Caja Madrid, final de trajecte.

de Inversión, que realitza Price Waterhouse & Co, sota la meua direcció». En l'auditoria realitzada per Ocana, soci-dirigent de la Price, apareixen tots els forats negres. Ocana aconseguix que l'auditoria no mostre cap irregularitat, i als pocs dies deixa de figurar en les nòmines de la Price Waterhouse.

Així, diu el mateix Caro Ocana, «Arribem al 30-6-84, data en què em faig càrrec de la direcció general de la Caja de Inversión i de la intervenció (...) dels comptes mantinguts entre la Caja i FOICA». Tan sols cinc mesos després de l'auditoria. De Price Waterhouse a l'empresa de la qual va fer l'auditoria. Un bon salt.

El nou dirigent de la Caja ha substituït Cebrián, i, «en investigar detalladament i detinguda aquests comptes», arriba a la conclusió «que, aproximadament, el 50 per cent del saldo deutor de FOICA» no estava constituït per irregularitats i males gestions sinó, curiosament, per «despeses, bàsicament sots del personal del departament de procés de dades». «La

per a un «control administratiu eficient». «Sota la seua supervisió» —escriu—, la funció de control financer i administratiu, la realitza **Salvador Garcerà Villalba...**; tanmateix, a expressa petició de Salvador, la figura jurídica d'administrador (...) no recaigué sobre ell (...) El meu problema era tenir un administrador (...) en qui jo tingus plena confiança». I qui millor, posats a fer, que **Ana Maria Sarmiento Escolano**, «la meua esposa, la persona que reunia totes aquelles qualitats sense por que a mi se m'escapàs res». El nepotisme és evident. El cercle es tancarà el 17 de setembre de 1984, sis mesos després: Ana Sarmiento esdevé administradora única de FOICA, S.A. i Caro Ocana i el seu soci Justo Duart Molines adquireixen la totalitat de les accions de la societat.

Ara, Manuel Caro Ocana està inhabilitat per Banco de Espana per la mateixa causa que Miguel Cebrián —que encara deu 13 milions a la Caja i es troba en excedència i embargat— i treballa com a flamant director de